Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

28. mai 2020 *

Eelotsusetaotlus – Keskkond – Århusi konventsioon – Direktiiv 2011/92/EL – Teatavate projektide keskkonnamõju hindamine – Üldsuse osalemine otsuste tegemisel – Projektile loa andmise menetluses normide rikkumine – Õigus kohtusse pöörduda – Liikmesriigi õiguses ette nähtud piirangud – Direktiiv 2000/60/EÜ – Euroopa Liidu veepoliitika – Põhjaveekogumi seisundi halvenemine – Hindamiseeskirjad – Isikute õigus nõuda meetmete võtmist saastuse ärahoidmiseks – Õigus esitada hagi liikmesriigi kohtutesse

Kohtuasjas C-535/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesverwaltungsgerichti (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) 25. aprilli 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. augustil 2018, menetluses

IL,

JK,

KJ,

LI,

NG,

MH,

OF,

PE,

RC ja SB, QD pärijad,

TA,

UZ,

VY,

WX

versus

* Kohtumenetluse keel: saksa.

Land Nordrhein-Westfalen,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot (ettekandja), Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta, kohtunikud M. Safjan, L. Bay Larsen ja C. Toader,

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: ametnik M. Krausenböck,

arvestades kirjalikku menetlust ja 19. septembri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– IL, JK, KJ, LI, NG, MH, OF, PE, RC ja SB, TA, UZ, VY, WX, esindajad: *Rechtsanwälte* R. Nebelsieck, J. Mittelstein ja K. Fock,

– Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

– Euroopa Komisjon, esindajad: E. Manhaeve ja M. Noll-Ehlers,

olles 12. novembri 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT 2012, L 26, lk 1) artiklit 6 ja artikli 11 lõike 1 punkti b ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiivi 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT 2000, L 327, lk 1; ELT eriväljaanne 15/05, lk 275), artikli 4 lõike 1 punkti a alapunkte i–iii ja punkti b alapunkti i.

2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses mitme füüsilise isiku (edaspidi „põhikohtuasja kaebajad“) ja Land Nordrhein-Westfaleni (Nordrhein-Westfaleni liidumaa, Saksamaa) vahel seoses Bezirksregierung Detmoldi (Detmoldi ringkonnavalitsus, Saksamaa) 27. septembri 2016. aasta otsusega, millega kiideti heaks kiirteele pealesõidutee ehitus ligikaudu 3,7 km pikkusel teelõigul.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

3 Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni, millele kirjutati alla 25. juunil 1998 Århusis ning mis kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ (ELT 2005, L 124, lk 1), (edaspidi „Århusi konventsioon“) artikli 9 lõikes 3 on sätestatud:

„[…] konventsiooniosaline [tagab] siseriiklike õigusaktide nõuetele vastavale üldsuse esindajale, juhul kui need nõuded on sätestatud, juurdepääsu kohtulikule või haldusmenetlusele, et vaidlustada eraõigusliku isiku või avaliku võimu organi tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus siseriiklike keskkonnaõigusnormidega.“

Liidu õigus

Direktiiv 2011/92

4 Direktiivi 2011/92 põhjendustes 7 ja 19–21 on märgitud:

„(7) Tõenäolise olulise keskkonnamõjuga riiklike ja eraprojektide teostusluba tuleks anda ainult pärast nende projektide tõenäolise olulise keskkonnamõju eelnevat hindamist. Sellisel hindamisel tuleks lähtuda arendaja esitatud asjakohasest teabest, mida võivad täiendada kõnealuse projektiga võimalikult seotud asutused ja asjaomane üldsus.

[…]

(19) Århusi konventsiooni eesmärkide hulgas on soov tagada keskkonnaküsimuste üle otsustamisel üldsuse kaasamise õigus, et aidata kaitsta iga inimese õigust elada keskkonnas, mille kvaliteet on tervise ja heaolu tagamiseks piisav.

(20) Århusi konventsiooni artiklis 6 sätestatakse üldsuse kaasamine otsuste tegemisse, mis on seotud konventsiooni I lisas loetletud tegevustega ning muude tegevustega, mida ei ole kõnealuses lisas loetletud, kuid millel võib olla oluline mõju keskkonnale.

(21) Århusi konventsiooni artikli 9 lõigetes 2 ja 4 sätestatakse juurdepääs kohtu- ja muudele menetlustele, et vaidlustada otsuste, seaduste või tegevusetuse sisulist ja protseduurilist seaduslikkust seoses konventsiooni artikli 6 kohase üldsuse kaasamisega.“

5 Selle direktiivi artikli 1 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise suhtes.

2. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „projekt“:

– ehitiste või muude käitiste püstitamine või kavade teostamine,

– muu sekkumine looduskeskkonda ja maastikku, kaasa arvatud maavarade kaevandamine;

b) „arendaja“ – eraprojekti loa taotleja või projekti algatav riigiasutus;

c) „teostusluba“ – pädeva asutuse või pädevate asutuste otsus, mis annab arendajale õiguse projekti teostamiseks;

d) „üldsus“ – üks või mitu füüsilist või juriidilist isikut ja vastavalt siseriiklikele õigusaktidele või tavadele nende ühendused, organisatsioonid või rühmad;

e) „asjaomane üldsus“ – üldsus, keda artikli 2 lõikes 2 osutatud keskkonnaalaste otsuste tegemise kord mõjutab või võib mõjutada, või üldsus, kelle huvidega see on seotud; selle määratluse puhul arvestatakse, et selline huvi on keskkonnakaitset edendavatel valitsusevälistel organisatsioonidel, kes vastavad siseriiklike õigusaktidega sätestatud nõuetele;

f) „pädev asutus“ või „pädevad asutused“ – asutus või asutused, mille liikmesriigid on määranud vastutavaks käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest.“

6 Nimetatud direktiivi artiklis 3 on ette nähtud:

„Keskkonnamõju hindamisel piiritletakse projekti otsene ja kaudne mõju järgmiste teguritega ja kirjeldatakse ja hinnatakse seda sobival viisil ning asjaolude ja artiklite 4–12 kohaselt:

a) inimesed, loomad ja taimed,

b) pinnas, vesi, õhk, ilmastik ja maastik,

c) aineline vara ja kultuuripärand,

d) punktides a, b, ja c osundatud tegurite vastastikune mõju.“

7 Direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„1. Projektide puhul, mille keskkonnamõju tuleb artikli 4 alusel hinnata käesoleva artikli ja artiklite 6–10 kohaselt, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, tagamaks, et arendaja esitab sobivas vormis IV lisas piiritletud teabe, kui:

a) liikmesriigid leiavad, et see teave on loaandmismenetluse teatavas järgus ning teatava projekti või teatavat liiki projekti ja tõenäoliselt mõjutatavate keskkonnategurite erijooni silmas pidades asjakohane;

b) liikmesriigid leiavad, et on asjakohane nõuda arendajalt sellise teabe koostamist, võttes muu hulgas arvesse olemasolevaid teadmisi ja hindamisviise.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, tagamaks, et kui arendaja seda enne teostusloa taotluse esitamist nõuab, esitab pädev asutus arvamuse selle kohta, millist teavet peab kavandaja lõike 1 kohaselt esitama. Pädev asutus peab enne oma arvamuse esitamist nõu arendaja ja artikli 6 lõikes 1 osutatud ametiasutustega. Asjaolu, et pädev asutus on käesoleva lõike alusel esitanud arvamuse, ei takista teda arendajalt hiljem täiendavat teavet nõudmast.

Liikmesriigid võivad nõuda, et pädevad asutused esitaksid selle arvamuse, olenemata sellest, kas arendaja seda nõuab.

3. Lõike 1 kohaselt arendaja esitatav teave sisaldab vähemalt:

a) projekti kirjeldust, mis sisaldab teavet projekti koha, laadi ja mahu kohta,

b) olulise kahjuliku mõju vältimiseks, vähendamiseks ja võimaluse korral kõrvaldamiseks ettenähtud meetmete kirjeldust;

c) andmeid, mida on vaja nende põhimõjude piiritlemiseks ja hindamiseks, mida projekt keskkonnale tõenäoliselt avaldab;

d) lühikirjeldust muudest peamistest lahendusvõimalustest, mida arendaja on uurinud, ja sellise valiku peamisi põhjusi, võttes arvesse keskkonnamõju;

e) punktides a–d osundatud teabe üldarusaadavat kokkuvõtet.

4. Vajaduse korral tagavad liikmesriigid, et asjakohast teavet omavad asutused esitavad selle teabe arendajale, pidades eelkõige silmas artiklit 3.“

8 Direktiivi 2011/92 artikkel 6 on sõnastatud järgmiselt:

„[…]

2. Üldsust teavitatakse kas avalike teadaannete abil või muul kohasel viisil, näiteks olemasolu korral elektroonilise ajakirjanduse abil, järgmistest küsimustest artikli 2 lõikes 2 osutatud keskkonnaalaste otsuste tegemise korra varases etapis ja hiljemalt siis, kui teavet saab nõuetekohaselt esitada:

a) teostusloa taotlus;

b) tõsiasi, et projekti keskkonnamõju tuleb hinnata, ja vajadusel tõsiasi, et selle suhtes kohaldatakse artiklit 7;

c) üksikasjad pädevate asutuste kohta, kes vastutavad otsuse tegemise eest, asutuste kohta, kust saab ajakohast teavet, asutuste kohta, kellele võib esitada märkusi ja küsimusi, ning märkuste ja küsimuste edastamise ajakava koha;

d) võimalike otsuste laad ja olemasolu korral otsuse eelnõu;

e) teadaanne artikli 5 kohaselt kogutud teabe kättesaadavuse kohta;

f) teadaanne selle kohta, millal, kus ja kuidas tehakse asjakohane teave kättesaadavaks;

g) üksikasjad käesoleva artikli lõike 5 kohase üldsuse kaasamise korra kohta.

3. Liikmesriigid tagavad, et üldsusele tehakse mõistlike tähtaegade piires kättesaadavaks järgmine:

a) mis tahes artikli 5 kohaselt kogutud teave;

b) kooskõlas siseriiklike õigusaktidega peamised aruanded ja nõuanded, mis on pädevale asutusele või pädevatele asutustele esitatud ajal, mil asjaomast üldsust teavitati käesoleva artikli lõike 2 kohaselt;

c) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/4/EÜ (keskkonnateabele avaliku juurdepääsu [ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta) (ELT 2003, L 41, lk 26; ELT eriväljaanne 15/07, lk 375)] sätete kohaselt muu kui käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud teave, mis on vajalik otsuse tegemiseks vastavalt käesoleva direktiivi artiklile 8 ja mis saab kättesaadavaks alles pärast seda, kui asjaomast üldsust on käesoleva artikli lõike 2 kohaselt teavitatud.

4. Asjaomasele üldsusele antakse õigeaegsed ja tõhusad võimalused võtta osa artikli 2 lõikes 2 nimetatud keskkonnaalaste otsuste tegemise korrast ning selleks antakse üldsusele õigus esitada pädevale asutusele või pädevatele asutustele märkusi ja arvamusi, kui selleks on enne teostusloa taotluse kohta otsuse tegemist veel võimalus.

5. Üldsuse teavitamise (näiteks müürilehtede kasutamine teatavas ümbruskonnas, avaldamine kohalikes ajalehtedes) ning asjaomase üldsusega konsulteerimise (näiteks kirjalike esildiste või avalike küsitluste teel) üksikasjaliku korra määravad kindlaks liikmesriigid.

6. Menetluse eri etappideks nähakse ette mõistlikud tähtajad, jättes piisavalt aega üldsuse teavitamiseks ja asjaomase üldsuse ettevalmistuseks ja tõhusaks kaasamiseks keskkonnaalaste otsuste tegemisse vastavalt käesoleva artikli sätetele.“

9 Direktiivi artikli 11 lõigetes 1–3 on nähtud ette:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kooskõlas siseriikliku õigussüsteemiga oleks asjaomasel üldsusel:

a) kellel on küllaldane huvi või teisel juhul;

b) kelle õigust on kahjustatud, kui liikmesriigi menetlusseadus seab selle eeltingimuseks,

juurdepääs kaebuste lahendamisele kohtus või mõnes muus sõltumatus ja erapooletus organis, mis on seaduslikult asutatud, et vaidlustada otsuste, seaduste ja tegevusetuse sisulist või protseduurilist seaduslikkust seoses käesoleva direktiivi sätete kohase üldsuse kaasamisega.

2. Liikmesriigid määravad kindlaks, mis etapis võib otsuseid, tegevusi või tegevusetusi vaidlustada.

3. Liikmesriigid määravad kindlaks, mis moodustab küllaldase huvi ja õiguste kahjustamise, kooskõlas eesmärgiga anda asjaomasele üldsusele laialdane juurdepääs õiguskaitsele. Sel eesmärgil loetakse käesoleva artikli lõike 1 punkti a tähenduses piisavaks kõikide valitsusväliste organisatsioonide huvi, kui need vastavad artikli 1 lõikes 2 loetletud nõuetele. Samuti loetakse, et sellistel organisatsioonidel on õigusi, mida saab kahjustada käesoleva artikli lõike 1 punkti b tähenduses.“

10 Nimetatud direktiivi IV lisa „Artikli 5 lõikes 1 osutatud teave“ punktis 4 on kirjas:

„Kirjeldus väljapakutud projekti tõenäolisest olulisest keskkonnamõjust, mis tuleneb:

a) projektist endast,

b) loodusvarade kasutamisest;

c) saasteainete heitmetest, häiringute tekitamisest ja jäätmete kõrvaldamisest.“

11 Sellele punktile 4 lisatud joonealuses märkuses on täpsustatud, et „[s]ee kirjeldus peaks hõlmama nii projekti otsest kui ka kaudset, teisest, kuhjuvat, väikese, keskmise ja suure kestusega, alalist ja ajutist, head ja halba mõju“.

Direktiiv 2006/118/EÜ

12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/118/EÜ, mis käsitleb põhjavee kaitset reostuse ja seisundi halvenemise eest (ELT 2006, L 372, lk 19), artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Põhjaveekogu või põhjaveekogude rühma keemilise seisundi hindamisel direktiivi [2000/60] V lisa punkti 2.3 alusel kasutavad liikmesriigid järgmisi kriteeriumeid:

a) I lisas osutatud põhjavee kvaliteedi standardid;

b) II lisa A osas kirjeldatud menetlusega kooskõlas liikmesriikide kehtestatavad läviväärtused saasteainetele, saasteainete rühmadele ning reostuse näitajatele, mida liikmesriigi territooriumil peetakse sellisteks, mille tulemusena saab põhjaveekogusid või põhjaveekogude rühmi pidada ohustatuks, võttes arvesse vähemalt II lisa B osas sisalduvat loendit.

Põhjavee läviväärtused, mida kohaldatakse hea keemilise seisundi suhtes, põhinevad põhjaveekogu kaitsel kooskõlas II lisa A osa punktidega 1, 2 ja 3, võttes eelkõige arvesse selle mõju pinnavetele ning sellest otse sõltuvatele maismaaökosüsteemidele ja märgaladele ning nende vastastikust seotust põhjaveekoguga, ning mille puhul arvestatakse muu hulgas inimtoksikoloogia ja ökotoksikoloogia alaseid teadmisi.“

13 Direktiivi artiklis 4 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid kasutavad lõikes 2 kirjeldatud menetlust, et hinnata põhjaveekogu keemilist seisundit. Vajadusel võivad liikmesriigid selle menetluse läbiviimisel grupeerida põhjaveekogud kooskõlas direktiivi [2000/60] V lisaga.

2. Põhjaveekogu või põhjaveekogude rühma peetakse heas keemilises seisundis olevaks, kui:

a) asjakohane seire näitab, et direktiivi [2000/60] V lisa tabelis 2.3.2 sätestatud tingimused on täidetud; või

b) I lisas loetletud põhjavee kvaliteedi standardite väärtusi ning kooskõlas artikliga 3 ja II lisaga kehtestatud asjakohaseid läviväärtusi ei ole ületatud selle põhjaveekogu või põhjaveekogude rühma üheski vaatluspunktis; või

c) kui põhjavee kvaliteedistandardi väärtus või läviväärtus ületatakse ühes või enamas vaatluspunktis, kuid III lisa kohane asjakohane analüüs kinnitab, et:
   i) III lisa punktis 3 osutatud hindamise alusel ei peeta põhjavee kvaliteedistandardeid või läviväärtusi ületavat saasteainete kontsentratsioone selliseks, mis kujutaks märkimisväärset keskkonnaohtu, võttes vajadusel arvesse reostatud põhjaveekogu ulatuse;
   ii) direktiivi [2000/60] V lisa tabelis 2.3.2. sätestatud põhjavee hea keemilise seisundi muud tingimused on täidetud kooskõlas käesoleva direktiivi III lisa punktiga 4;
   iii) põhjaveekogumitele, mis on kindlaks tehtud vastavalt direktiivi [2000/60] artikli 7 lõikele 1, on selle direktiivi artikli 7 lõike 3 nõuded täidetud, vastavalt selle direktiivi III lisa lõikele 4;
   iv) põhjaveekogu või põhjaveekogude rühma mis tahes veekogu võime rahuldada inimeste/inimkasutuse vajadusi ei ole reostuse tagajärjel märkimisväärselt halvenenud.

3. Põhjavee seirekohtade valikul peab täitma direktiivi [2000/60] V lisa punkti 2.4 nõudeid, mis on koostatud selliselt, et oleks võimalik teha põhjavee keemilise seisundi ühtne ja terviklik ülevaade ning esitada esindavad seireandmed.

4. Liikmesriigid avaldavad vesikonna majandamiskavade raames kokkuvõtte põhjavee keemilise seisundi hindamisest kooskõlas direktiivi [2000/60] artikliga 13.

Nimetatud kokkuvõte, mis on koostatud rahvusvahelise valglapiirkonna või liikmesriigi territooriumile jääva valglapiirkonna osa tasandil, sisaldab ka selgitust selle kohta, kuidas lõpphinnangus on põhjavee kvaliteedistandardite või läviväärtuste ületamine erinevates vaatluspunktides arvesse võetud.

5. Kui põhjaveekogu liigitatakse vastavalt lõike 2 punktile c heas seisundis olevaks, võtavad liikmesriigid kooskõlas direktiivi [2000/60] artikliga 11 meetmed, mida on vaja, et kaitsta veeökosüsteeme, maismaaökosüsteeme ning inimeste poolt põhjavee kasutamist, mille puhul sõltutakse sellest põhjaveekogu osast, mida esindavad vaatluspunkt või vaatluspunktid, milles põhjavee kvaliteedistandardi väärtus või läviväärtus on ületatud.“

Direktiiv 2000/60

14 Direktiivi 2000/60 põhjendustes 23–26 ja 37 on märgitud:

„(23) On vaja ühiseid põhimõtteid, et kooskõlastada liikmesriikide jõupingutusi ühenduse vee kaitsel selle kvantiteedi ja kvaliteedi osas, soodustada säästvat veekasutust, […], kaitsta veeökosüsteeme ning neist otseselt sõltuvaid maismaaökosüsteeme ja märgalasid ning kaitsta ja arendada ühenduse vee võimalikke kasutusotstarbeid.

(24) Kvaliteetne vesi aitab kaasa elanikkonna joogiveevarude tagamisele.

(25) Tuleks kehtestada vee seisundi kvaliteedialased ning, kui see on keskkonnakaitseks vajalik, ka kvantiteedialased ühismääratlused. Tuleks kehtestada keskkonnaalased eesmärgid tagamaks, et ühenduse kõikides osades saavutatakse pinnavee ja põhjavee hea seisund ning et ühenduse tasandil hoitaks ära vee seisundi halvenemine.

(26) Liikmesriigid peaksid seadma eesmärgiks saavutada vähemalt vee hea seisund, määrates komplekssete meetmeprogrammide raames kindlaks vajalikud meetmed ning neid rakendades, võttes arvesse ühenduse olemasolevaid nõudeid. Kus vee seisund on juba hea, tuleb seda säilitada. Põhjavee puhul tuleb lisaks hea seisundi nõuetele kindlaks teha iga mis tahes saasteaine kontsentratsiooni olulisem ja jätkuv kasvutendents ning sellele tagasikäik anda.

[…]

(37) Liikmesriigid peaksid kindlaks määrama joogivee võtmiseks mõeldud veed ning tagama olmevee kvaliteeti käsitleva nõukogu 15. juuli 1980. aasta direktiivi 80/778/EMÜ [olmevee kvaliteedi kohta (EÜT 1980, L 229, lk 11)] täitmise.“

15 Direktiivi artiklis 1 on direktiivi eesmärk määratletud järgmiselt:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada maismaa pinnavee, üleminekuvee, rannikuvee ja põhjavee kaitse raamistik, mis:

a) hoiab ära veeökosüsteemide ning oma veevajaduse osas otseselt veeökosüsteemidest sõltuvate maismaaökosüsteemide ja märgalade seisundi halvenemist ning kaitseb ja parandab nende seisundit;

b) edendab säästvat veekasutust, mis põhineb kättesaadavate veeressursside pikaajalisel kaitsel;

[…]

d) tagab põhjavee reostuse järkjärgulise vähendamise ja hoiab ära selle edasise reostuse ning

[…]

ning seeläbi aitab:

– tagada piisavad kvaliteetse pinna- ja põhjavee varud, mida on vaja püsivaks, tasakaalustatud ja õiglaseks veekasutuseks,

– oluliselt vähendada põhjavee reostust,

– […]“.

16 Nimetatud direktiivi artikli 2 punktid 2, 12, 19, 20, 25, 28, 31 ja 33 sisaldavad järgmisi määratlusi:

„2) *põhjavesi* – kogu vesi, mis asub maapinna all küllastusvööndis ja on otseses kokkupuutes pinnase või aluspinnasega;

[…]

12) *põhjaveekogum* – piiritletav põhjaveekogum põhjaveekihis või -kihtides;

[…]

19) *põhjavee seisund* – üldmõiste, mis tähistab põhjaveekogumi seisundit, mis määratakse kindlaks tema kvantitatiivse või keemilise seisundi põhjal, olenevalt sellest, kumb on halvem;

20) *põhjavee hea seisund* – seisund, mille põhjaveekogum on saavutanud, kui nii selle kvantitatiivne kui ka keemiline seisund on vähemalt „hea“;

[…]

25) *põhjavee hea keemiline seisund* – põhjaveekogumi keemiline seisund, mis vastab V lisa tabelis 2.3.2 sätestatud tingimustele;

[…]

28) *hea kvantitatiivne seisund* – V lisa tabelis 2.1.2 määratletud seisund;

[…]

31) *saasteaine* – mis tahes aine, mis võib põhjustada reostust, eelkõige VIII lisas loetletud ained;

[…]

33) *reostus* – inimtegevuse tulemusena ainete või soojuse otsene või kaudne õhku, vette või maasse viimine, mis võib osutuda kahjulikuks inimeste tervisele või veeökosüsteemide või veeökosüsteemidest otseselt sõltuvate maismaaökosüsteemide kvaliteedile, põhjustab kahju materiaalsele varale või raskendab või takistab keskkonna kasutamist puhkeaja veetmiseks või muul seaduslikul otstarbel“.

17 Direktiivi artikli 4 lõike 1 punktid a ja b on sõnastatud nii:

„1. Vesikonna majandamiskavas nimetatud meetmeprogrammide elluviimisel:

a) pinnavee puhul:
   i) rakendavad liikmesriigid vajalikke meetmeid, et ära hoida kõigi pinnaveekogude seisundi halvenemine, kui lõigetest 6 ja 7 ei tulene teisiti ning ilma et piirataks lõike 8 kohaldamist;
   ii) kaitsevad, parandavad ja taastavad liikmesriigid kõiki pinnaveekogusid, kui alapunkti iii kohaldamisest tehis- ja oluliselt muudetud veekogude suhtes ei tulene teisiti, eesmärgiga saavutada pinnavee hea seisund hiljemalt 15 aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist vastavalt V lisa sätetele, järgides seejuures lõike 4 kohaselt kindlaks määratud tähtajapikendusi ja lõigete 5, 6 ja 7 kohaldamist ning ilma et see piiraks lõike 8 kohaldamist;
   iii) kaitsevad ja parandavad liikmesriigid kõiki tehisveekogusid ja oluliselt muudetud veekogusid eesmärgiga saavutada hea ökoloogiline potentsiaal ja pinnavee hea keemiline seisund hiljemalt 15 aasta möödumisel käesoleva direktiivi jõustumisest vastavalt V lisa sätetele, järgides seejuures lõike 4 kohaselt kindlaks määratud tähtajapikendusi ja lõigete 5, 6 ja 7 kohaldamist ning ilma et see piiraks lõike 8 kohaldamist;
   iv) rakendavad liikmesriigid artikli 16 lõigete 1 ja 8 kohaselt vajalikke meetmeid eesmärgiga vähendada järk-järgult prioriteetsetest ainetest tulenevat reostust ning lõpetada või järk-järgult kõrvaldada prioriteetsete ohtlike ainete vettejuhtimine ja kadu,

   ilma et see piiraks artiklis 1 osutatud vastavate rahvusvaheliste lepingute kohaldamist asjaomaste poolte suhtes;

b) põhjavee puhul
   i) rakendavad liikmesriigid vajalikke meetmeid saasteainete põhjavette viimise ärahoidmiseks või piiramiseks ning kõigi põhjaveekogumite seisundi halvenemise ärahoidmiseks, järgides seejuures käesoleva artikli lõikeid 6 ja 7, ilma et see piiraks lõike 8 kohaldamist ning kui artikli 11 lõike 3 punktist j ei tulene teisiti;
   ii) kaitsevad, parandavad ja taastavad liikmesriigid kõiki põhjaveekogumeid ning tagavad põhjavee võtmise ja taastumise tasakaalu, eesmärgiga saavutada põhjavee hea seisund hiljemalt 15 aasta möödumisel käesoleva direktiivi jõustumisest vastavalt V lisa sätetele, järgides seejuures lõike 4 kohaselt kindlaks määratud tähtajapikendusi ja lõigete 5, 6 ja 7 kohaldamist, ilma et see piiraks lõike 8 kohaldamist ning kui artikli 11 lõike 3 punktist j ei tulene teisiti;
   iii) rakendavad liikmesriigid vajalikke meetmeid tagasikäigu andmiseks inimtegevuse mõjust tuleneva saasteainete kontsentratsiooni kasvutendentsidele, et järk-järgult vähendada põhjavee reostust.

Kasvutendentsidele tagasikäigu andmise meetmed rakendatakse artikli 17 lõigete 2, 4 ja 5 kohaselt, võttes arvesse vastavates ühenduse õigusaktides sätestatud asjakohaseid norme, järgides seejuures lõigete 6 ja 7 kohaldamist ning ilma et see piiraks lõike 8 kohaldamist“.

18 Direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 4 punktis c on sätestatud:

„4. Lõike 1 alusel kindlaksmääratud tähtaegu võib pikendada veekogu eesmärkide järkjärguliseks saavutamiseks, tingimusel et veekogu seisundis ei toimu edasist halvenemist ning kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

[…]

c) tähtajapikendus piirdub maksimaalselt kahe ajakohastusega vesikonna majandamiskavas, välja arvatud juhtudel, kus looduslike tingimuste tõttu ei saa eesmärke selle tähtaja jooksul saavutada“.

19 Selle direktiivi artikli 4 lõike 7 punktid a–d on sõnastatud järgmiselt:

„7. „Liikmesriigid ei riku siiski käesolevat direktiivi, kui:

– põhjavee head seisundit, head ökoloogilist seisundit või vajaduse korral head ökoloogilist potentsiaali ei saavutata või pinnaveekogu või põhjaveekogumi seisundi halvenemist ei suudeta ära hoida uute muudatuste tõttu pinnaveekogu füüsilistes omadustes või muudatuste tõttu põhjaveekogumite tasemes või

– suutmatus ära hoida pinnaveekogu langemist väga heast seisundist heasse seisundisse tuleneb inimeste uuest püsivast arendustegevusest

ning kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

a) võetakse kõik võimalikud meetmed, leevendamaks kahjulikku mõju veekogu seisundile;

b) kõnealuste muudatuste põhjused on konkreetselt esitatud ja selgitatud artikli 13 kohaselt nõutavas vesikonna majandamiskavas ning eesmärgid vaadatakse iga kuue aasta järel uuesti läbi;

c) nende muudatuste põhjused on eriti tähtsad üldiste huvide seisukohalt ja/või hüved, mis tulenevad uutest muudatustest inimeste tervisele, ohutuse tagamisele või säästvale arengule, kaaluvad üles lõikes 1 sätestatud eesmärkide saavutamisest keskkonnale või ühiskonnale saadava hüve ning

d) veekogu muutmisest tulenevat hüve ei ole tehniliste võimaluste või ebaproportsionaalselt suurte kulude tõttu võimalik saavutada muude vahenditega, mis oleksid keskkonna seisukohalt oluliselt paremad.“

20 Direktiivi artikli 13 lõikes 7 on sätestatud:

„Vesikonna majandamiskavad vaadatakse uuesti üle ja vajaduse korral ajakohastatakse hiljemalt 15 aasta möödumisel käesoleva direktiivi jõustumise kuupäevast ning seejärel iga kuue aasta tagant.“

21 Direktiivi artikli 17 „Põhjavee reostuse ärahoidmise ja piiramise strateegia“ lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Euroopa Parlament ja [Euroopa Liidu N]õukogu võtavad vastu erimeetmed põhjavee reostuse ärahoidmiseks ja piiramiseks. Selliste meetmete eesmärgiks on saavutada artikli 4 lõike 1 punkti b kohaselt põhjavee hea keemiline seisund ning need võetakse vastu asutamislepingus sätestatud korras ettepaneku põhjal, mille [Euroopa K]omisjon esitab kahe aasta jooksul käesoleva direktiivi jõustumisest arvates.

2. Meetmete kohta ettepanekuid tehes võtab komisjon arvesse artikli 5 ja II lisa kohaselt tehtud analüüse. Kui andmed on kättesaadavad, esitatakse sellised meetmed varem ning nende hulka kuuluvad:

a) kriteeriumid põhjavee hea keemilise seisundi hindamiseks vastavalt II lisa punktile 2.2 ja V lisa punktidele 2.3.2 ja 2.4.5;

[…]“.

22 Direktiivi 2000/60 V lisa punktis 2.3 on käsitletud põhjavee keemilise seisundi hindamist. Selle lisa punktis 2.3.1 on nimetatud „elektrijuhtivust“ ja „saasteainete kontsentratsiooni“ põhjavee „keemilise seisundi kindlakstegemise parameetri[tena]“.

23 Direktiivi V lisa punktis 2.3.2 on põhjavee „hea keemilise seisund“ määratletud järgmiselt:

„Põhjavee hea keemilise seisundi määratlus

Elemendid	Hea seisund
Üldtingimused	Põhjaveekogumi keemiline seisund on niisugune, et saasteainete kontsentratsioon: ei näita soolase või muu vee sissevoolu tagajärgi vastavalt allpool toodule, ei ületa artikli 17 kohaselt muude asjakohaste ühenduse õigusaktide alusel kohaldatavaid kvaliteedistandardeid, ei põhjusta suutmatust saavutada sellega seotud pinnavee suhtes artikli 4 alusel kehtestatud keskkonnaalaseid eesmärke ega selliste veekogude ökoloogilise või keemilise seisundi märkimisväärset ega märkimisväärset kahju otseselt põhjaveekogumist sõltuvatele maismaa-ökosüsteemidele.
[…]	[…]“.

24 Selle direktiivi V lisa punkt 2.4 käsitleb põhjavee keemilise seisundi seiret ja selle punktis 2.4.1 on muu hulgas ette nähtud, et „[s]eirevõrk peab olema üles ehitatud selliselt, et ta annaks ühtse ja tervikliku ülevaate põhjavee keemilise seisundi kohta igas vesikonnas ning võimaldaks avastada pikaajalisi inimtegevusest tulenevaid kasvutendentse saasteainete hulgas“.

25 Nimetatud direktiivi V lisa punkt 2.4.5 käsitleb põhjavee keemilise seisundi tõlgendamist ja kirjeldamist. See on sõnastatud järgmiselt:

„Seisundi hindamisel liidetakse üksikute põhjaveekogumi vaatluspunktide tulemused, et saada tulemus veekogu kui terviku kohta. Ilma et see piiraks asjaomaste direktiivide kohaldamist, kehtib põhjaveekogumi hea seisundi saavutamiseks nende keemiliste parameetrite puhul, mille suhtes on ühenduse õigusaktides kehtestatud keskkonnakvaliteedi standardid, järgmine:

– arvutatakse kõigi põhjaveekogumis või -kogumirühmas asuvate vaatluspunktide tulemuste keskmine väärtus ning

– vastavalt artiklile 17 kasutatakse neid keskmisi väärtusi, et tõestada vastavust põhjavee heale keemilisele seisundile.

Kui punktist 2.5 ei tulene teisiti, esitavad liikmesriigid põhjavee keemilise seisundi kaardil tunnusvärvidega, nagu näidatud allpool:

Hea: roheline

Mitterahuldav: punane

[…]

Need kaardid lisatakse vesikonna majandamiskavale.“

Saksa õigus

26 23. jaanuari 2003. aasta haldusmenetluse seaduse (Verwaltungsverfahrensgesetz (*BGBl.* 2003 I, lk 102)), §-s 46 on menetlus- ja vormivigade tagajärgede kohta sätestatud:

„Haldusakti, mis ei ole § 44 kohaselt tühine, kehtetuks tunnistamist ei saa nõuda vaid põhjendusel, et seda haldusakti andes on rikutud menetlust, vormi või territoriaalset pädevust reguleerivaid eeskirju, kui on ilmne, et see rikkumine ei ole asja kohta tehtud otsust mõjutanud."

27 7. detsembri 2006. aasta keskkonnaküsimustes tehtud otsuste vaidlustamise seaduse (Umweltrechtsbehelfsgesetz (*BGBl.* 2006 I, lk 2816)) 23. augustil 2017 avaldatud redaktsiooni (*BGBl.* 2017 I, lk 3290) § 4 on sõnastatud nii:

„(1) Nõude tühistada projektile loa andmise otsus § 1 lõike 1 esimese lause punktide 1–2b tähenduses saab esitada, kui:

1. õigel ajal ega tagantjärele ei ole teostatud
   a) [24. veebruari 2010. aasta] keskkonnamõju hindamise seaduse (Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung, [*BGBl.* 2010 I, lk 94]) järgi nõutavat keskkonnamõju hindamist, […] või
   b) keskkonnamõju hindamise seaduse […] järgi nõutavat eelnevat analüüsi konkreetse projekti keskkonnamõju hindamise kohustuslikkuse kohta;

2. nõutavat üldsuse kaasamist keskkonnamõju hindamise seaduse § 18 tähenduses või saaste vältimise seaduse [Bundes-Immissionsschutzgesetz] § 10 tähenduses ei ole teostatud õigel ajal ega tagantjärele, või

3. on ilmnenud veel mõni menetlusnormi rikkumine,
   a) mida ei ole kõrvaldatud/heastatud,
   b) mis on laadilt ja raskuselt võrreldav punktides 1 ja 2 osutatud juhtudega; ning
   c) mis on jätnud asjaomase üldsuse ilma seadusega tagatud võimalusest osaleda otsuse tegemises; kõnealune otsuse tegemises osalemine peab võimaldama tutvumist dokumentidega, mille peab üldsusele tutvumiseks välja panema.

[…]

(1a) Haldusmenetluse seaduse […] § 46 reguleerib selliseid menetlusnormi rikkumisi, millele ei kohaldata lõiget 1. Kui kohus ei tee kindlaks, kas esimeses lauses kirjeldatud menetlusnormi rikkumine on mõjutanud otsuse tegemist, siis eeldatakse, et see oli nii.

[…]

(3) Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse kaebuste suhtes, mille esitavad

1. halduskohtumenetluse seadustiku [Verwaltungsgerichtsordnung, 21.1.1960 (*BGBl.* 1960 I, lk 17)] § 61 punkti 1 tähenduses isikud ja halduskohtumenetluse seadustiku § 61 punkti 2 tähenduses ühendused, ning

2. ühendused, mis vastavad § 3 lõike 1 või § 2 lõike 2 nõuetele.

Lõike 1 esimese lause punkti 3 kohaldatakse kaebustele, mille on esitanud isikud ja ühendused esimese lause punkti 1 mõttes, tingimusel et otsuse tühistamist võib nõuda ainult juhul, kui menetlusnormi rikkumine on jätnud puudutatud isiku ilma seadusega tagatud võimalusest otsuse tegemises osaleda.

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

28 Detmoldi kohalik omavalitsus (edaspidi „luba andev asutus“) kiitis 27. septembri 2016. aasta otsusega heaks Nordrhein-Westfaleni liidumaa teedeehitusega tegeleva asutuse taotluse kehtestada planeering seoses kiirtee A 33/riikliku tähtsusega tee B 61 pealesõidutee ehitamisega, millel oli kolm kuni neli rada ligikaudu 3,7 km pikkusel teelõigul.

29 See otsus andis arendajale loa juhtida kiirteele kogunev sadevesi kolme pinnaveekogusse või põhjavette. Nii teele koguneva sadevee veekogudesse juhtimise kui ka põhjavette suunamise kohta on otsuses arvukalt lisasätteid, mis peavad tagama vee ja veekogude kaitse.

30 Kõnealust projekti käsitletavate dokumentidega oli üldsusel võimalik tutvuda 30. augustist kuni 29. septembrini 2010. Kuigi planeeringu avaliku väljapaneku teates mainiti liiklust, liikide kaitse ja elusloodusega seotud dokumente, ei olnud samas nimetatud dokumente, mis puudutasid mürakaitset ja vee ärajuhtimist teelt, mis tekitas osades isikutes teatavaid vastuväiteid.

31 Konsulteerimismenetluse tulemusi arvestades tegi arendaja planeeringus mitmesuguseid muudatusi, eelkõige vee ärajuhtimise kohta teelt. Peale selle koostas ta tiitellehe, millel olid loetletud üldsusele tutvumiseks väljapandud dokumendid. Uue konsultatsiooni käigus 19. maist kuni 18. juunini 2014 esitas üldsus täiendavaid vastuväiteid.

32 Pärast kõnealusele projektile loa andmist esitasid põhikohtuasja kaebajad, kelle omandit võidakse sundvõõrandada või kellel on projekti piirkonda jääval alal kodukaevud nende majapidamise varustamiseks joogiveega, eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Bundesverwaltungsgerichtile (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) vaidlusaluse otsuse peale kaebuse. See kohus peab kontrollima kõnealuse otsuse õiguspärasust täies ulatuses.

33 Bundesverwaltungsgericht märgib, et enne detailplaneeringule loa andmist ei kontrollitud veekogusid nende kaitsega seoses nii, et kontrolli tulemusi oleks dokumenteeritud.

34 Luba andev asutus kinnitas küll, et loa andmise menetluse käigus asjasse puutuvaid veekogusid kontrolliti. Luba andev asutus esitas siiski alles kohtumenetluse käigus 48-leheküljelise tehnilise aruande, milles kirjeldati asjaomaseid veekogusid ja projekti mõju nende kvaliteedielementidele (edaspidi „vihmavee ärajuhtimist käsitlev tehniline aruanne“). Seetõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et üldsust ei teavitatud loa andmise menetluse käigus projekti keskkonnamõjust piisavalt ja seega on rikutud menetlusnormi.

35 Bundesverwaltungsgericht leiab aga, et käesoleval juhul ei saa see menetlusnormi rikkumine kaasa tuua vaidlustatud otsuse tühistamist, kuna see ei mõjutanud otsuse sisu. Sellisel juhul saab kohaldamisele kuuluva Saksa õiguse kohaselt niisugusele menetlusnormi rikkumisele tugineda üksnes üksikisikust kaebaja ning see võib viia planeeringu heakskiitmise otsuse tühistamiseni ainult juhul, kui see kaebaja on tegelikult ilma jäetud võimalusest otsuste tegemises osaleda.

36 Seejärel küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas on välistatud, et projektiga hõlmatud veekogude seisundi halvendamise keeldu saab kontrollida alles pärast loa andmise otsuse tegemist. Ta leiab, et direktiivi 2000/60 kohaselt võib olla nõutud, et see kontroll viiakse läbipaistvas haldusmenetluses läbi enne seda hetke. See tähendab, et vajalikke toiminguid tegema ja nõutud dokumente koostama ei pea mitte kohtud kohtumenetluses, vaid pädevad haldusasutused.

37 Kui direktiivi 2000/60 sellise tõlgendusega tuleb nõustuda, peab eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul otsustama tema, kas põhikohtuasjas tuleb haldusmenetlus uuesti avada, et viia läbi uus avalik konsultatsioon.

38 Sellega seoses on vaja vastata küsimusele, kas dokumendid, millega üldsusel on direktiivi 2011/92 artikli 6 alusel võimalik tutvuda, peavad alati sisaldama aruannet veekvaliteeti käsitlevate õigusnormide järgimise kohta. Bundesverwaltungsgericht leiab, et kui arendaja kontrollib direktiivis 2000/60 ette nähtud tingimusi, tuleb tema poolt luba andvale asutusele esitatud aruannet käsitada ühena „peamistest aruannetest“ direktiivi 2011/92 artikli 6 lõike 3 punkti b tähenduses ning seega peab see olema kättesaadav avaliku konsultatsiooni etapis.

39 Bundesverwaltungsgerichti kohtupraktika kohaselt ei ole siiski alati vajalik, et üldsus osaleks uuesti. Käesoleval juhul koostati vihmavee ärajuhtimist käsitlev tehniline aruanne alles pärast 1. juuli 2015. aasta kohtuotsuse Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433) kuulutamist ja seega pärast avaliku konsultatsiooni etappi. Sellisel väga spetsiifilisel juhul võib uut üldsuse osalemist vältida, kui eri dokumendid, millega üldsus sai enne projektile loa andmist tutvuda, vastavad kahele tingimusele. Esiteks peavad need dokumendid sisuliselt sisaldama sama teavet kui aruanne, milles direktiivis 2000/60 ette nähtud kriteeriumide alusel hinnatakse projekti mõju veele, ilma et oleks vaja, et aruanne sisaldaks põhjalikumat analüüsi. Teiseks peavad kättesaadavaks tehtud dokumendid ja aruanne viima samade järeldusteni.

40 Peale selle leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et veekogude seisundi halvenemise ärahoidmise kohustus kehtib nii pinna- kui ka põhjavee kohta, ning et 1. juuli 2015. aasta kohtuotsusest Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433) tulenevaid kaalutlusi pinnavee kohta saab suurel määral kanda üle põhjaveele. Selleks et teha kindlaks, kas põhjaveekogumi keemiline seisund on halvenenud või mitte, tehakse direktiivis 2000/60 siiski vahet üksnes „heal seisundil“ ja „mitterahuldaval seisundil“. Lisaks võib selle direktiivi V lisa punkti 2.4.5 kohaselt lokaalselt piiratud halvenemist arvesse võtta üksnes siis, kui see mõjutab põhjaveekogumit tervikuna.

41 Võttes arvesse 1. juuli 2015. aasta kohtuotsust Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433) leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et põhjaveekogumi keemilise seisundi halvenemine toimub kahel juhul: esiteks, kui vähemalt üks direktiivi 2000/60 V lisas nimetatud kvaliteedielementidest eirab projekti tõttu ühte kohaldatavat parameetrit, ja teiseks juhul, kui kehtivat piirtaset juba ületav saasteainete kontsentratsioon suureneb veelgi.

42 Kehtivate piirväärtuste puhul tuleb Bundesverwaltungsgerichti hinnangul lähtuda direktiivist 2006/118, kuid käesoleval juhul ei ole võimalik tuvastada põhjaveekogumite seisundi halvenemist.

43 Lõpuks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et direktiivi 2000/60 artikli 4 lõikes 1 nimetatud veekogude seisundi halvenemise ärahoidmise ja nende seisundi parandamise kohustused ei tähenda, et kõigil projektist puudutatud üldsuse esindajatel, kes tuginevad oma õiguste rikkumisele, on ka õigus vaidlustada neid kohustusi rikkuvat otsust. Nimelt on kohaldatava Saksa õiguse kohaselt üksikisikust kaebaja kaebus vastuvõetav üksnes siis, kui kaebaja tugineb nende sätete rikkumisele, mille eesmärk on vähemalt osaliselt kaitsta tema enda õigusi.

44 Ametiasutused peavad järgima nii veekogude seisundi halvenemise ärahoidmise kohustust kui ka kohustust parandada veekogude seisundit. Saksa õiguses ei anna need kohustused siiski subjektiivset õigust eraisikutele, kes võivad projekti mõjust veele olla puudutatud. Neis on kehtestatud veemajanduse eesmärgid ja need teenivad üksnes üldist huvi.

45 Siinkohal nähtub 15. oktoobri 2015. aasta kohtuotsusest komisjon *vs.* Saksamaa (C-137/14, EU:C:2015:683), 8. novembri 2016. aasta kohtuotsusest Lesoochranárske zoskupenie VLK (C-243/15, EU:C:2016:838) ja 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsusest Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation (C-664/15, EU:C:2017:987), et on piisav, kui

keskkonnakaitseorganisatsioonidel on võimalus lasta kontrollida üldist huvi järgivate liidu keskkonnaalaste õigusnormide täitmist. Selline arusaam kaebeõigusest vastab direktiivi 2011/92 artikli 11 lõikele 1 ja Århusi konventsiooni artikli 9 lõikele 3.

46 Samas tuleneb direktiivi 2000/60 põhjendustest 24 ja 37 ning artikli 1 esimesest taandest, et direktiiviga kaitstakse vett mitte üksnes ökosüsteemi osana, vaid ka elanikkonna joogiveega varustamiseks. Seega tuleb asuda seisukohale, et direktiivis kehtestatud kohustused aitavad kaitsta inimeste tervist. Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale (25. juuli 2008. aasta kohtuotsus Janecek, C-237/07, EU:C:2008:447; 8. novembri 2016. aasta kohtuotsus Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, ja 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987) peaks isikutel, kelle tervise võib direktiivi imperatiivsete sätete rikkumine ohtu seada, olema võimalik neile pädevas liikmesriigi kohtus tugineda.

47 Neid kaalutlusi arvestades ei ole välistatud, et põhikohtuasja kaebajad, kellel on asjaomase projektiga hõlmatud piirkonnas kodukaevud, võivad tugineda direktiivis 2000/60 ette nähtud veekogude seisundi halvenemise keelule ja selle seisundi parandamise kohustuse rikkumisele, kui nende tervist võib ohustada eelmainitud kohustuste täitmata jätmine.

48 Neil asjaoludel otsustas Bundesverwaltungsgericht (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 2011/92] artikli 11 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et sellega on kooskõlas riigisisene õigusnorm, mille kohaselt võib kaebaja, keda ei ole keskkonnaorganisatsioonina tunnustatud, nõuda menetlusnormi rikkumisele tuginedes otsuse tühistamist ainult siis, kui ta ise on menetlusnormi rikkumise tõttu jäetud ilma seadusega ette nähtud võimalusest otsuste tegemises osaleda?

2. a. Kas [direktiivi 2000/60] artikli 4 lõike 1 punkti a alapunkte i–iii tuleb tõlgendada nii, et need ei sisalda mitte ainult materiaalõiguslikku hindamiskriteeriumi, vaid näevad lisaks ette ka erinõuded ametkondlikule loa andmise menetlusele?
   b. Kui küsimuse a vastus on jaatav, kas sellisel juhul [direktiivi 2011/92] artikli 6 kohane üldsuse osalemine tähendab tingimata üldsusele veevaldkonda reguleerivate õigusaktide alusel läbiviidava hindamise dokumentide kättesaadavaks tegemist? Või on lubatud teha vahet dokumendi koostamise aja ja dokumendi keerukuse põhjal?

3. Kas [direktiivi 2000/60] artikli 4 lõike 1 punkti b alapunktis i sisalduvat mõistet „põhjaveekogumi seisundi halvenemine“ tuleb tõlgendada nii, et põhjaveekogumi keemiline seisund halveneb niipea, kui projektist tingituna ületatakse ühe parameetri puhul vähemalt ühte keskkonnakvaliteedi standardit, ja et olenemata vastusest selle küsimusele toob kontsentratsiooni iga edasine (mõõdetav) suurenemine juhul, kui ühe saasteaine osas on määrava tähtsusega piirmäär juba ületatud, kaasa seisundi halvenemise?

4. a. Kas [direktiivi 2000/60] artiklit 4 – arvestades selle siduvat mõju (ELTL artikkel 288) ja tõhusa õiguskaitse tagatist (ELL artikkel 19) – tuleb tõlgendada nii, et kõikidel projektist puudutatud üldsuse esindajatel, kes väidavad, et projektile loa andmisega on rikutud nende õigusi, on ka õigus esitada veevaldkonda reguleerivates õigusnormides sätestatud seisundi halvendamise keelu ja seisundi parandamise nõude rikkumise peale kaebusi kohtutele?
   b. Kui küsimuse a vastus on eitav, kas sellisel juhul tuleb [direktiivi 2000/60] artiklit 4 – arvestades selle eesmärki – tõlgendada nii, et vähemasti sellistel kaebajatel, kellel on kavandatud teetrassi lähedal kodukaevud kodumajapidamise varustamiseks veega, on õigus esitada veevaldkonda reguleerivates õigusnormides sätestatud seisundi halvendamise keelu ja seisundi parandamise nõude rikkumiste peale kaebusi kohtutele?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

49 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi 2011/92 artikli 11 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et see lubab liikmesriikidel ette näha, et nõue tühistada projektile loa andmise otsus menetlusnormi rikkumise tõttu on vastuvõetav üksnes juhul, kui kõnealune rikkumine jättis kaebaja ilma direktiivi artikliga 6 tagatud õigusest osaleda keskkonna valdkonnas otsuste tegemisel.

50 Eelotsusetaotlusest nähtub, et enne kõnealuse projekti, s.t kiirtee pealesõidutee ehitamiseks loa andmist hinnati selle keskkonnamõju. Iseäranis võis see mõjutada projektiga hõlmatud alal asuvate pinnaveekogude ja põhjaveekogumite seisundit, muu hulgas sademevee teelt ärajuhtimise tõttu. Enne vaidlusaluse otsuse tegemist ei antud üldsusele siiski võimalust tutvuda ühegi dokumendiga projekti mõju kohta veekogudele ja eelkõige direktiivi 2000/60 artiklist 4 tulenevate kohustuste täitmise kohta. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on kõnealusele projektile loa andmisel järelikult rikutud menetlusnorme.

51 Eelotsusetaotlusest nähtub samuti, et kõnealusele projektile loa andmise menetluses kontrolliti asjaomaseid veekogusid, kuid seda ei dokumenteeritud. Vihmavee ärajuhtimist käsitlev tehniline aruanne, mis sisaldab teavet direktiivi 2000/60 artikli 4 lõikest 1 tulenevate kohustuste täitmise hindamise kohta, koostati alles pärast projektile loa andmist.

52 Peale selle rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et vaidlusaluse projekt järgib veekogude seisundi halvenemise ärahoidmise kohustust, mis on ette nähtud direktiivi 2000/60 artikli 4 lõikes 1. Võttes arvesse, et vähesel määral suureneks vaid kloriidi tase, mis ei ületaks siiski kohaldatavaid piirväärtusi, ei tooks projekt tõenäoliselt kaasa vee kvaliteedi halvenemist. Järelikult on ilmne, et põhikohtuasja kaebajate väidetud menetlusnormi rikkumine ei mõjutanud vaidlustatud otsuse sisu.

53 Viimati nimetatud eeldust tuleb Euroopa Kohtule esitatud esimesele küsimusele vastamisel silmas pidada.

54 Olgu sedastatud, et direktiivi 2011/92 artikli 11 lõike 1 kohaselt tagavad liikmesriigid, et kooskõlas selle valdkonna õigusaktidega oleks „asjaomasel üldsusel“ – kellel on küllaldane huvi kaebust esitada või kelle õigust on kahjustatud, kui liikmesriigi menetlusseadus seab selle eeltingimuseks – võimalik esitada kaebus, et vaidlustada selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate otsuste, seaduste ja tegevusetuse sisulist või protseduurilist seaduslikkust.

55 Niisiis võib hagi vastuvõetavuse tingimus olla kas „küllaldane huvi“ või „õiguse kahjustatus“ sõltuvalt sellest, milline tingimus on riigisiseste õigusnormidega kehtestatud (vt selle kohta 16. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Gruber, C-570/13, EU:C:2015:231, punkt 33).

56 Direktiivi 2011/92 artikli 11 lõikes 3 on sätestatud, et liikmesriigid määravad kindlaks, mis moodustab küllaldase huvi ja õiguse kahjustatuse, kooskõlas eesmärgiga anda asjaomasele üldsusele laialdane juurdepääs õiguskaitsele.

57 Euroopa Kohus on siinkohal juba asunud seisukohale, et liikmesriigi seadusandja võib piirata õigusi, mille kahjustamisele eraõiguslik isik võib tugineda kaebuse raames, mis on esitatud nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT 1985, L 175, lk 40; ELT eriväljaanne 15/01, lk 248) artiklis 10a (nüüd direktiivi 2011/92 artikkel 11) viidatud otsuste, seaduste või tegevusetuse peale, subjektiivsete õigustega, ehk tegemist peab olema isiku õigushüvega, mida võib riigisisese õiguse kohaselt käsitada subjektiivse avaliku õigusena (vt selle kohta 12. mai 2011. aasta kohtuotsus Bund für Umwelt und Naturschutz

Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen, C-115/09, EU:C:2011:289, punkt 45; 16. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Gruber, C-570/13, EU:C:2015:231, punkt 40, ja 15. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-137/14, EU:C:2015:683, punkt 33).

58 Euroopa Kohus on samuti sedastanud, et kui menetlusnormi rikkumine ei too kaasa tagajärgi, mis võiksid mõjutada vaidlustatud otsuse sisu, ei saa seda pidada tema õigusi kahjustavaks isik, kes sellele tugineb (vt selle kohta 7. novembri 2013. aasta kohtuotsus Gemeinde Altrip jt, C-72/12, EU:C:2013:712, punkt 49).

59 Seega võttes arvesse asjaolu, et direktiivi 2011/92 artikliga 11 on liikmesriikidele jäetud küllalt suur kaalutlusõigus selle kindlaksmääramisel, mida kujutab endast õiguse kahjustamine artikli 11 lõike 1 punkti b tähenduses, võib see riigisisese õiguse kohaselt mitte olla õiguse kahjustamine, kui on tuvastatud, et kohtuasja asjaoludega arvestades on võimalik, et vaidlustatud otsus ei oleks olnud teistsugune, kui ei oleks toimunud menetlusnormide rikkumist, millele tuginetakse (vt selle kohta 7. novembri 2013. aasta kohtuotsus Gemeinde Altrip jt, C-72/12, EU:C:2013:712, punktid 50 ja 51).

60 Järelikult on selliste riigisiseste õigusnormide alusel, mille kohaselt on eraõiguslike isikute kaebused vastuvõetavad juhul, kui nende väitel on kahjustatud õigust, ja mis võimaldavad neil isikutel samal ajal tugineda menetlusnormi rikkumisele, mis mõjutab üldsuse osalemist otsustamisprotsessis – isegi kui see rikkumine ei mõjutanud asjaomase otsuse sisu – võimalik esitada õiguskaitsevahendeid ka juhtudel, kui direktiivi 2011/92 artikli 11 lõike 1 punktis b ei ole seda nõutud.

61 Seega on liikmesriigi seadusandjal lubatud seada projektile loa andmise otsuse peale menetlusnormi rikkumise tõttu – juhul kui see ei tähenda otsuse sisu muutmist – esitatud tühistamiskaebuse vastuvõetavus sõltuvusse tingimusest, et rikkumise tõttu on kaebajad tegelikult jäänud ilma õigusest osaleda otsuste tegemisel.

62 Igaks juhuks olgu veel lisatud, nagu on rõhutatud ka käesoleva kohtuotsuse punkti 90 teises taandes, et kui üldsusele kättesaadavaks tehtud toimikus puuduvad vajalikud andmed, mille alusel hinnata projekti mõju vee seisundile, ei ole üldsusel võimalik otsustusprotsessis sisukalt osaleda.

63 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2011/92 artikli 11 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et see lubab liikmesriikidel ette näha, et juhul kui menetlusnormi rikkumine projektile loa andmise otsuse tegemisel ei olnud niisugune, mille tõttu oleks muutunud otsuse sisu, on selle otsuse tühistamise nõue vastuvõetav üksnes juhul, kui kõnealune rikkumine jättis kaebaja ilma direktiivi artikliga 6 tagatud õigusest osaleda keskkonna valdkonnas otsuste tegemisel.

Teine küsimus

64 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui nimetatud sättes ette nähtud kohustuste täitmist saab kontrollida alles pärast projektile loa andmist.

65 Juhul kui see on nii, siis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus lisaks teada, kas direktiivi 2011/92 artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et teabe hulgas, mis tuleb projektile loa andmise menetluses üldsusele kättesaadavaks teha, peavad alati olema dokumendid, milles on projekti hinnatud direktiiviga 2000/60 kehtestatud kohustuste täitmise aspektist.

66 Teise küsimuse esimese osa kohta tuleb kõigepealt märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused käsitlevad nii pinnaveekogudega seotud kohustusi, mis on ette nähtud direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punktis a, kui ka põhjaveekogumiga seotud kohustusi, mis on ette nähtud sama direktiivi artikli 4 lõike 1 punktis b.

67 Direktiivi 2000/60 artikli 1 esimese lõigu punkti a kohaselt on selle direktiivi eesmärk kehtestada maismaa pinnavee, üleminekuvee, rannikuvee ja põhjavee kaitse raamistik, mis hoiab ära veeökosüsteemide ning otseselt veeökosüsteemidest sõltuvate maismaaökosüsteemide seisundi halvenemist ning kaitseb ja parandab nende seisundit.

68 Siinkohal tuleb juhtida tähelepanu sellele, et direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punktis a on kehtestatud kaks eraldiseisvat, kuid olemuslikult seotud eesmärki. Esiteks peavad liikmesriigid artikli 4 lõike 1 punkti a alapunkti i kohaselt rakendama vajalikke meetmeid, et ära hoida kõigi pinnaveekogude seisundi halvenemine (halvenemise ärahoidmise kohustus). Teiseks kaitsevad, parandavad ja taastavad liikmesriigid vastavalt artikli 4 lõike 1 punkti a alapunktidele ii ja iii kõiki pinnaveekogusid eesmärgiga saavutada nende „hea seisund“ hiljemalt 2015. aasta lõpuks (parandamiskohustus) (1. juuli 2015. aasta kohtuotsus Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, punkt 39).

69 Direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punktis b on põhjavee suhtes kehtestatud kohustused, mis on suures osas identsed pinnavee puhul ette nähtud kohustustega. Esiteks peavad liikmesriigid artikli 4 lõike 1 punkti b alapunkti i kohaselt rakendama vajalikke meetmeid, et ära hoida kõigi põhjaveekogumite seisundi halvenemine (halvenemise ärahoidmise kohustus). Teiseks kaitsevad, parandavad ja taastavad liikmesriigid vastavalt artikli 4 lõike 1 punkti b alapunktile ii kõiki põhjaveekogumeid eesmärgiga saavutada nende hea seisund hiljemalt 2015. aasta lõpuks (parandamiskohustus).

70 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 56 märkis, on direktiivi 2000/60 eesmärgid pinnavee ja põhjavee puhul seega sarnased.

71 Sellega seoses tuleb sedastada, et direktiivi 2000/60 eesmärk on saavutada koordineeritud tegevuse abil Euroopa Liidu pinna- ja põhjavee „hea seisund“ aastaks 2015. Nii parandamiskohustuse kui ka veekogude seisundi halvenemise ärahoidmise kohustuse eesmärk on saavutada see kvalitatiivne eesmärk (vt selle kohta 1. juuli 2015. aasta kohtuotsus Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, punktid 37, 38 ja 41).

72 Lisaks tuleneb direktiivi 2000/60 artikli 4 sõnastusest, ülesehitusest ja eesmärgist, et sarnaselt direktiivi artikli 4 lõike 1 punktis a pinnaveekogude suhtes ette nähtud kohustustega, mis – nagu Euroopa Kohus märkis 1. juuli 2015. aasta kohtuotsuses Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433, punkt 43) – on siduvad, on artikli 4 lõike 1 punktis b põhjaveekogumite puhul ette nähtud kohustused samuti siduvad.

73 Selle alusel tuleb teha järeldus, et direktiivi 2000/60 artikli 4 lõige 1 ei piirdu programmilise sõnastuse järgi üksnes majandamise planeerimise eesmärkidega, vaid sellel on direktiiviga ette nähtud menetluse igas etapis siduv mõju, niipea kui asjaomase veekogu ökoloogiline seisund on kindlaks tehtud.

74 Direktiivi 2000/60 artikkel 4 ei sisalda mitte ainult majandamiskavades ja meetmeprogrammides ette nähtud pikaajalise kavandamise kohustusi, vaid puudutab ka konkreetseid projekte, mille suhtes kehtib samuti veekogude seisundi halvenemise keeld. Liikmesriik peab seega keelduma andmast luba projektile, kui see võib halvendada asjaomase veekogu seisundit või ohustada pinnaveekogude või põhjaveekogumite „hea seisundi“ saavutamist, välja arvatud artiklis 4 samuti sätestatud erandite korral (vt selle kohta 1. juuli 2015. aasta kohtuotsus Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, punktid 47, 48 ja 50).

75 Euroopa Kohus on konkreetsemalt asunud seisukohale, et projekt, mis võib tuua veele kaasa kahjulikke tagajärgi, võib saada loa üksnes siis, kui on täidetud direktiivi artikli 4 lõike 7 punktides a–d sätestatud nõuded. Enne loa andmist peavad projekti heakskiitmiseks pädevad liikmesriigi ametiasutused kontrollima, kas need nõuded on täidetud, ilma et see piiraks võimalikku kohtulikku kontrolli (vt selle kohta 1. juuni 2017. aasta kohtuotsus Folk, C-529/15, EU:C:2017:419, punktid 36 ja 39).

76 Eeltoodust tuleneb, et projektile loa andmise menetluses ja seega enne otsuse tegemist peavad pädevad asutused direktiivi 2000/60 artikli 4 alusel kontrollima, kas see projekt võib tuua veele kaasa negatiivseid tagajärgi, mis on vastuolus kohustustega hoida ära pinnaveekogude ja põhjaveekogumite seisundi halvenemine ning seda parandada. Järelikult on selle sättega vastuolus, kui nimetatud kontroll viiakse läbi alles pärast seda kuupäeva.

77 Teise küsimuse teise osa puhul – mis puudutab teavet, millega tutvumist tuleb enne projektile loa andmist üldsusele võimaldada – olgu osutatud sellele, et direktiivi 2011/92 artikli 2 lõike 1 kohaselt tuleb projektide puhul, mis võivad keskkonda oluliselt mõjutada direktiivi artikli 4 tähenduses koosmõjus direktiivi I või II lisaga, viia enne neile teostusloa andmist läbi keskkonnamõju hindamine (28. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Comune di Castelbellino, C-117/17, EU:C:2018:129, punkt 24).

78 Keskkonnamõju tuleb hinnata enne, mis on põhjendatud vajadusega, et pädev asutus võtaks keskkonnale avaldatavat mõju otsustamisel arvesse kogu tehnilise kavandamise ja otsustamise võimalikult varajases etapis, kusjuures reostuse või saaste tekkimist tuleb pigem takistada nende tekkekohas, kui võidelda nende tagajärgede hilisema kõrvaldamise eest (28. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Comune di Castelbellino, C-117/17, EU:C:2018:129, punkt 25).

79 Direktiivi 2011/92 artiklis 3 on loetletud tegurid, mida tuleb projekti keskkonnamõju hindamisel arvesse võtta. Vastavalt artikli 3 punktile b tuleb projekti otsest ja kaudset mõju pinnasele, veele, õhule, ilmastikule ja maastikule piiritleda ning seda sobival viisil kirjeldada ja hinnata.

80 Teabe hulgas, mida arendaja peab otsust tegevale asutusele igal juhul esitama, on direktiivi 2011/92 artikli 5 lõike 3 punktide b ja c kohaselt olulise kahjuliku mõju vältimiseks, vähendamiseks ja võimaluse korral kõrvaldamiseks ettenähtud meetmete kirjeldus ning andmed, mida on vaja nende põhimõjude täpsustamiseks ja hindamiseks, mida projekt keskkonnale tõenäoliselt avaldab.

81 Võttes arvesse direktiivi 2011/92 artikli 3 punkti b ning direktiivi 2000/60 alusel teostatava kontrolli kohustuslikkust, millele on osutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 74–76, ning viimati nimetatud direktiiviga veekogude kaitsele omistatud tähtsust, tuleb seega tõdeda, et direktiivi 2011/92 artikli 5 lõike 3 punktides b ja c nimetatud teave peab sisaldama andmeid, mis on vajalikud, et hinnata projekti mõju asjaomaste veekogude seisundile, arvestades eelkõige direktiivi 2000/60 artikli 4 lõikes 1 ette nähtud kriteeriume ja kohustusi.

82 Lisaks nähtub direktiivi 2011/92 artikli 5 lõikest 1, et liikmesriigid peavad võtma vajalikud meetmed tagamaks, et arendaja esitab direktiivi IV lisas piiritletud teabe sobivas vormis, kui see teave on konkreetse projekti mõju hindamiseks asjakohane, ja selle piires, mida eraettevõtjalt võib mõistlikult nõuda. Vastavalt selle lisa punktile 4 peab see teave hõlmama kirjeldust nii projekti otsesest kui ka kaudsest, teisesest, kuhjuvast, väikese, keskmise ja suure kestusega mõjust, alalisest ja ajutisest, heast ja halvast mõjust, mis tuleneb eelkõige loodusvarade kasutamisest ja saasteainete heitmetest.

83 Kogu kogutud teave tuleb direktiivi 2011/92 artikli 6 lõike 3 kohaselt panna asjaomasele üldsusele tutvumiseks välja mõistliku aja jooksul.

84 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb asuda seisukohale, et direktiivi 2011/92 ja eelkõige selle artiklite 3, 5 ja 6 alusel peab enne projektile loa andmist üldsusele tutvumiseks esitatud teave sisaldama vajalikke andmeid, et hinnata projekti mõju veekogudele, võttes eelkõige arvesse direktiivi 2000/60 artikli 4 lõikes 1 sätestatud kriteeriume ja kohustusi.

85 Veel tuleb märkida, et kuigi direktiivi 2011/92 artiklite 5 ja 6 alusel ei saa järeldada, et andmed, mis võimaldaksid hinnata projekti mõju veekogudele, peavad olema tingimata esitatud ühesainsas dokumendis, näiteks aruandes või tehnilises uuringus, peab asjaomasel üldsusel olema direktiivi artikli 6 lõigetes 4 ja 6 nõutud tegelik võimalus osaleda otsuste tegemisel ja end selleks vajalikul määral ette valmistada.

86 Seega on tähtis, et üldsusele tutvumiseks esitatud toimiku materjalid võimaldaksid täpselt aru saada konkreetse projekti mõjust asjaomaste veekogude seisundile selleks, et üldsus saaks kontrollida eelkõige direktiivi 2000/60 artiklist 4 tulenevate kohustuste täitmist. Esitatud andmed peavad eelkõige olema sellised, et neist oleks – arvestades direktiivis sätestatud kriteeriume – näha, kas projekti teostamine võib endaga kaasa tuua veekogu seisundi halvenemise.

87 Igal juhul ei võimalda mittetäielik toimik või andmed, mis asuvad arvukates dokumentides seosetult laiali, asjaomasel üldsusel tõhusalt otsuste tegemisel osaleda ega vasta seega direktiivi 2011/92 artiklist 6 tulenevatele nõuetele.

88 Lisaks on arendaja selle direktiivi artikli 5 lõike 3 punkti e kohaselt kohustatud esitama lõike 3 punktides a–d nimetatud teabe „üldarusaadava kokkuvõtte“, mis sisaldab andmeid, mida on vaja nende põhimõjude täpsustamiseks ja hindamiseks, mida projekt keskkonnale tõenäoliselt avaldab. Nimetatud direktiivi artikli 6 lõike 3 punkti a kohaselt peab üldsusel olema võimalik tutvuda ka selle kokkuvõttega.

89 Käesoleval juhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas toimik, millega üldsus sai enne projektile loa andmist tutvuda, vastab kõigile nõuetele, mis tulenevad direktiivi 2011/92 artikli 6 lõikest 3 koostoimes selle direktiivi artikli 5 lõigetega 1 ja 3, nagu neid on täpsustatud käesolevas kohtuotsuses.

90 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb teisele küsimusele vastata, et

– direktiivi 2000/60 artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui pädev asutus saaks direktiivis ette nähtud kohustuste – mille hulka kuulub kohustus hoida ära nende pinnaveekogude ja põhjaveekogumite seisundi halvenemine, mida projekt võib mõjutada – täitmist kontrollida alles pärast projektile loa andmist, ja

– direktiivi 2011/92 artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et projektile loa andmise menetluse käigus üldsusele tutvumiseks esitatud teave peab sisaldama vajalikke andmeid, et hinnata projekti mõju veekogudele, võttes arvesse eelkõige direktiivi 2000/60 artikli 4 lõikes 1 sätestatud kriteeriume ja kohustusi.

Kolmas küsimus

91 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punkti b alapunkti i tuleb tõlgendada nii, et projektist tingitud põhjaveekogumi keemilise seisundi halvenemiseks tuleb pidada seda, kui ühe parameetri puhul ületatakse vähemalt ühte keskkonnakvaliteedi standardit. Samuti soovib ta teada, kas sellist halvenemist põhjustavaks tuleb pidada saasteaine kontsentratsiooni eeldatavat tõusu juhul, kui saasteaine kohta ette nähtud läviväärtus juba on ületatud.

92 Olgu osutatud sellele, et 1. juuli 2015. aasta kohtuotsuses Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433, punkt 70) leidis Euroopa Kohus, et pinnaveekogu seisundi halvenemise mõistet direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punkti a alapunktis i tuleb tõlgendada nii, et halvenemisega on tegemist niipea, kui vähemalt üks kvaliteedielement direktiivi V lisa tähenduses on langenud klassi võrra allapoole, isegi kui see langus ei too kaasa kogu pinnaveekogu madalamat klassifitseerimist. Kui aga asjaomane kvaliteedielement on juba kõige madalamasse klassi kantud, siis tähendab selle elemendi igasugune halvenemine pinnaveekogu „seisundi halvenemist“.

93 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 55 märkis, on tõsi, et erinevalt pinnaveekogudest, mille kohta on direktiivis 2000/60 sätestatud viie ökoloogilise seisundiklassiga skaala – teeb direktiiv põhjavee seisundi puhul vahet üksnes „heal“ ja „mitterahuldaval“ keemilisel ja kvantitatiivsel seisundil. Selle artikli 2 punktidest 25 ja 28 ilmneb, et klassifitseerimine toimub V lisa punktides 2.1.2 ja 2.3.2 esitatud tabelite abil.

94 Siiski tuleb märkida, et kuigi veekogude seisundi kindlaksmääramise viis erineb olenevalt sellest, kas tegemist on pinna- või põhjaveega, on mõiste vee „seisundi halvenemine“ ulatus kindlaks määratud samade põhimõtete järgi, olenemata vee liigist.

95 Nimelt on käesoleva kohtuotsuse punktides 68–72 selgitatud, et direktiivi 2000/60 eesmärgid nii pinnaveekogude kui ka põhjaveekogumite kohta, samuti nende veekogudega seotud kohustused, mis tulenevad selle direktiivi artikli 4 lõikest 1, on suures osas identsed.

96 Eelkõige kehtib see kohustuse kohta hoida ära veekogude seisundi halvenemine, mis on pinnaveekogude puhul sätestatud selle direktiivi artikli 4 lõike 1 punkti a alapunktis i ja põhjaveekogumi puhul artikli 4 lõike 1 punkti b alapunktis i. Need kaks sätet ei viita direktiivi V lisas nende veeliikide jaoks ette nähtud klassifikatsioonile, mistõttu mõiste vee „seisundi halvenemine“ on üldmõiste (vt selle kohta 1. juuli 2015. aasta kohtuotsus Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, punkt 61).

97 Lisaks on Euroopa Kohus otsustanud, et kuigi direktiivi 2000/60 V lisas ette nähtud klassid on määrava tähtsusega, et kontrollida, kas veekogu seisund on halvenenud, ei oleks pärast veekogu liigitamist kõige madalamasse seisundiklassi seisundi halvenemine juriidiliselt enam võimalik. Võttes aga arvesse direktiivi 2000/60 eesmärki ennast, väärivad halvas seisundis olevad veekogud vee majandamisel erilist tähelepanu (vt selle kohta 1. juuli 2015. aasta kohtuotsus Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, punkt 63).

98 Sama arutluskäik kehtib *mutatis mutandis* põhjavee suhtes.

99 Kõnealuses kontekstis tuleb samuti võtta arvesse direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 5 punkti c, milles on sõnaselgelt sätestatud, et oluliselt muudetud pinnaveekogude ja põhjaveekogumite, mille puhul liikmesriigid võivad seada leebemad keskkonnaalased eesmärgid, seisundi edasine halvendamine on keelatud (vt selle kohta 1. juuli 2015. aasta kohtuotsus Bund für Umwelt und aturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, punkt 64).

100 Neid asjaolusid arvestades tuleb mõistet vee „seisundi halvenemine“ tõlgendada nii kvaliteedist kui ka sisulisest küljest lähtudes. Veekogu seisundi halvenemise ärahoidmise kohustus säilitab niisiis kogu oma kasuliku mõju, tingimusel et see hõlmab kõiki muutusi, mis võivad kahjustada direktiivi 2000/60 põhieesmärgi saavutamist (vt selle kohta 1. juuli 2015. aasta kohtuotsus Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, punkt 66).

101 Kriteeriumide kohta, mille alusel otsustada, kas veekogu seisund on halvenenud, tuleb veel märkida, et direktiivi 2000/60 artikli 4, eelkõige selle lõigete 6 ja 7 ülesehitusest tuleneb, et veekogu seisundi halvenemine, isegi kui see on ajutine, on lubatud üksnes rangetel tingimustel. Künnis, mille ületamisel on tegemist veekogu seisundi halvenemise ärahoidmise kohustuse rikkumisega, peab järelikult olema võimalikult madal (vt selle kohta 1. juuli 2015. aasta kohtuotsus Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, punkt 67).

102 Põhjaveekogumite keemilise seisundi kindlakstegemise kohta konkreetselt nähtub direktiivi 2000/60 V lisa punktist 2.3.1, et asjakohased parameetrid on vee elektrijuhtivus ja saasteainete kontsentratsioon. Selle lisa punktis 2.3.2 esitatud tabelis on iga parameetri kohta esitatud kvaliteedielemendid, mida tuleb arvesse võtta, et teha kindlaks, kas veekogumi keemiline seisund on „hea“ või „mitterahuldav“.

103 Saasteainete kontsentratsiooni puhul põhineb see analüüs kolmel kvaliteedielemendil. Esiteks ei näita saasteainete kontsentratsioon soolase või muu vee sissevoolu tagajärgi. Teiseks ei ületa direktiivi 2000/60 artikli 17 kohaselt saasteainete kontsentratsioon muude asjakohaste õigusaktide alusel kohaldatavaid kvaliteedistandardeid. Kolmandaks ei põhjusta saasteainete kontsentratsioon põhjaveekogumis suutmatust saavutada sellega seotud pinnavee suhtes artikli 4 alusel kehtestatud keskkonnaalaseid eesmärke ega selliste veekogude ökoloogilise või keemilise seisundi märkimisväärset halvenemist ega märkimisväärset kahju otseselt põhjaveekogumist sõltuvatele maismaa-ökosüsteemidele.

104 Elektrijuhtivuse puhul on tähtis üksnes see, et muutused elektrijuhtivuses ei näita soolase ega muu vee sissevoolu põhjaveekogumisse.

105 Kuivõrd direktiivi 2000/60 V lisa punktis 2.3.2 on viidatud kvaliteedistandarditele, mida kohaldatakse muude asjasse puutuvate õigusnormide alusel vastavalt selle direktiivi artiklile 17, siis tuleb märkida, et viimati nimetatud säte näeb ette, et liidu seadusandja võtab vastu erimeetmed põhjavee reostuse ärahoidmiseks ja piiramiseks; nende meetmete hulka kuuluvad muu hulgas vee hea keemilise seisundi hindamise kriteeriumid vastavalt II lisa punktile 2.2, samuti sama direktiivi V lisa punktidele 2.3.2 ja 2.4.5. Selleks võttis liidu seadusandja vastu direktiivi 2006/118.

106 Direktiivi 2006/118 artikli 3 lõikes 1 on ette nähtud, et põhjaveekogumi keemilise seisundi hindamiseks kasutavad liikmesriigid direktiivi I lisas osutatud põhjavee kvaliteedi standardeid ja direktiivi II lisas liikmesriikide kehtestatavaid läviväärtusi eelkõige saasteainetele, mida liikmesriigi territooriumil peetakse selliseks, mille tulemusena saab põhjaveekogumeid pidada ohustatuks.

107 Järelikult kujutavad need kvaliteedistandardid ja läviväärtused endast kvaliteedielementi direktiivi 2000/60 V lisa punkti 2.3.2 tähenduses, mis võimaldab hinnata üht määrava tähtsusega parameetrit põhjaveekogumi seisundi kvalifitseerimisel, nimelt saasteainete kontsentratsiooni.

108 Kuna – nagu on tõdetud käesoleva kohtuotsuse punktis 100 – mõistet „vee „seisundi halvenemine““ tuleb tõlgendada kvaliteedielemendist või ainest lähtuvalt, ning kuna – nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 101 – künnis, mille ületamisel tuvastatakse veekogu seisundi halvenemise ärahoidmise kohustuse rikkumine, peab olema võimalikult madal, tuleb asuda seisukohale, et ühe direktiivi 2000/60 V lisa punktis 2.3.2 nimetatud kvaliteedielemendi järgimata jätmine kujutab endast asjaomase põhjaveekogumi keemilise seisundi halvenemist.

109 Täpsemalt tuleb üheainsa kvaliteedistandardi või läviväärtuse ületamine põhjaveekogumis direktiivi 2006/118 artikli 3 lõike 1 tähenduses kvalifitseerida põhjaveekogumi seisundi halvenemise ärahoidmise kohustuse rikkumiseks.

110 Peale selle kujutab endast halvenemist – samadel põhjustel kui need, mis on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 108, ja arvestades muu hulgas punktis 97 mainitud kaalutlusi – saasteaine kontsentratsiooni mis tahes edasine kasv, mis direktiivi 2006/118 artikli 3 lõiget 1 arvestades ületab juba keskkonnakvaliteedi standardi või liikmesriigi kehtestatud läviväärtuse.

111 Veel tuleb selleks, et vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele seoses lokaalselt tuvastatud saasteainete kontsentratsiooni muutuste arvessevõtmisega – selleks et kontrollida, kas veekogu keemiline seisund on halvenenud –, märkida, et direktiivi 2000/60 V lisa punkt 2.4 kehtestab põhjavee keemilise seisundi seire põhikriteeriumid. Selle lisa punktis 2.4.5, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus sõnaselgelt nimetas, on ära toodud tõlgendamise ja kirjeldamise nõuded.

112 Kuigi viimati nimetatud sättes on tõepoolest ette nähtud, et põhjaveekogumi keemilise seisundi kvalifitseerimine „heaks“ või „mitterahuldavaks“ peab toimuma veekogu erinevate vaatluspunktide tulemusi liites, ei nähtu sellest, et keemilise seisundi halvenemise tuvastamiseks peab kogu põhjaveekogum olema kahjustatud.

113 Ennekõike nähtub iga kontrollikoha rollist ja tähtsusest direktiiviga 2000/60 kehtestatud – eelkõige V lisa punktis 2.4 – põhjavee kvaliteedi seiresüsteemis, et ühe kvaliteedielemendi järgimata jätmisest ühes vaatluspunktis piisab, et tuvastada põhjaveekogumi seisundi halvenemine selle direktiivi artikli 4 lõike 1 tähenduses.

114 Kõnealuse direktiivi V lisa punkti 2.4 kohaselt peab vaatluspunktide asukoht nimelt andma ühtse ja tervikliku ülevaate põhjavee keemilise seisundi kohta igas vesikonnas. Selleks on selles sättes ette nähtud erinevad kriteeriumid nende vaatluspunktide valimiseks, mis peavad – nagu on kinnitatud direktiivi 2006/118 artikli 4 lõikes 3 – andma representatiivseid seireandmeid.

115 Niisiis näitab ühe kvaliteedielemendi järgimata jätmine ainult ühesainsas vaatluspunktis, et vähemalt põhjaveekogumi märkimisväärse osa keemiline seisund on direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punkti b alapunkti i tähenduses halvenenud.

116 Lisaks ei ole kindlasti välistatud, et vaatamata põhjavee kvaliteedistandardi või läviväärtuse ületamisele ühes või mitmes vaatluspunktis saab põhjaveekogumi keemilist seisundit pidada direktiivi 2006/118 artikli 4 lõike 2 punkti c tähenduses heaks. Siiski on selle direktiivi artikli 4 lõike 5 järgi sellisel juhul nõutav, et liikmesriigid võtaksid vastavalt direktiivi 2000/60 artiklile 11 meetmed, mida on vaja, et kaitsta veeökosüsteeme, maismaaökosüsteeme ning inimeste poolt põhjavee kasutamist, mille puhul sõltutakse sellest põhjaveekogu osast.

117 Direktiivi 2000/60 artiklis 11 nimetatud meetmete hulka kuulub programmide kehtestamine, et saavutada selle direktiivi artiklis 4 sätestatud eesmärgid.

118 Seega, kui põhjaveekogumi ühes vaatluspunktis ei ole kvaliteedielementi järgitud, tuleb tuvastada, et selle põhjaveekogumi keemiline seisund on direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punkti b alapunkti i tähenduses halvenenud.

119 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punkti b alapunkti i tuleb tõlgendada nii, et projektist tingitud põhjaveekogumi keemilise seisundi halvenemiseks tuleb esiteks pidada seda, kui põhjaveekogumi keemiline seisund halveneb direktiivi 2006/118 artikli 3 lõike 1 tähenduses vähemalt ühe kvaliteedistandardi või läviväärtuse ületamise tõttu, ja teiseks seda, kui saab eeldada, et saasteaine kontsentratsioon tõuseb juhul, kui saasteaine kohta ette nähtud piirmäär juba on ületatud. Igas vaatluspunktis mõõdetud väärtusi tuleb eraldi arvesse võtta.

Neljas küsimus

120 Neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2000/60 artikli 4 lõiget 1 koostoimes ELL artikliga 19 ja ELTL artikliga 288 tuleb tõlgendada nii, et projektist puudutatud üldsuse esindajad peavad liikmesriigi pädevates kohtutes saama esitada kaebust veekogude seisundi parandamise ja halvenemise ärahoidmise kohustuse rikkumise kohta.

121 Sellega seoses olgu tõdetud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt oleks ELTL artikliga 288 direktiividele antud siduva toimega vastuolus, kui põhimõtteliselt välistataks võimalus, et puudutatud isikud võivad nõuda direktiiviga kehtestatud kohustuste täitmist (3. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland jt, C-197/18, EU:C:2019:824, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

122 Eriti juhtudel, mil liidu seadusandja on direktiiviga kohustanud liikmesriike teatud viisil käituma, nõrgendaks sellise akti soovitud toimet see, kui õigussubjektidel takistataks sellele kohtusele tuginemast ja liikmesriigi kohtutel takistataks seda arvestamast kui liidu õiguse osa, et kontrollida, kas liikmesriigi seadusandja ei ole talle direktiivi rakendamise vormi ja vahendite valiku õiguse piire

arvestades ületanud talle direktiiviga antud kaalutlusõiguse piire (3. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland jt, C-197/18, EU:C:2019:824, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

123 Euroopa Kohus järeldas sellest, et vähemalt need füüsilised või juriidilised isikud, keda keskkonnaalase direktiivi sätete rikkumine otseselt puudutab, võivad nõuda pädevatelt asutustelt vajaduse korral kohtu kaudu kõnealuste kohustuste täitmist (vt selle kohta 3. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland jt, C-197/18, EU:C:2019:824, punkt 32).

124 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et mõned põhikohtuasja kaebajad väidavad oma kaebuses, et kõnealune projekt võib halvendada selle põhjaveekogumi seisundit, mis toidab nende kodukaevusid, mis omakorda varustavad neid joogiveega. Seevastu ei võimalda eelotsusetaotluses sisalduv teave ega Euroopa Kohtule esitatud seisukohad teha kindlaks, kas põhikohtuasja kaebajate jaoks on olulised ka pinnaveekogud, mida kõnealune projekt võib samuti mõjutada. Neil asjaoludel ei ilmne, et direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punktist a tulenevate kohustuste võimalik rikkumine võiks põhikohtuasja kaebajaid puudutada, mistõttu Euroopa Kohus analüüsis käsitletakse üksnes artikli 4 lõike 1 punkti b põhjavee kohta.

125 Et teha kindlaks, kas sellised isikud nagu põhikohtuasja kaebajad on direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punktis b sätestatud kohustuste rikkumisest otseselt puudutatud, tuleb analüüsida direktiivi eesmärki ja asjakohaseid sätteid, mille nõuetekohast kohaldamist eelotsusetaotluse esitanud kohtus taotletakse (vt selle kohta 3. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland jt, C-197/18, EU:C:2019:824, punkt 35).

126 Sellega seoses nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 71, et direktiivi 2000/60 eesmärk on saavutada koordineeritud tegevuse abil liidu pinna- ja põhjavee „hea seisund“ aastaks 2015. Nii kohustusega parandada veekogude seisundit kui ka nende seisundi halvenemise ärahoidmise kohustusega soovitakse seda kvalitatiivset eesmärki saavutada.

127 Nagu nähtub direktiivi 2000/60 artikli 1 teise lõigu esimesest taandest, aitab see eesmärk konkreetselt põhjavee puhul tagada piisavad kvaliteetse põhjavee varud, mida on vaja püsivaks, tasakaalustatud ja õiglaseks veekasutuseks.

128 Seega tuleb tõdeda, et direktiiviga 2000/60 – nii selle eesmärgiga kui ka selle täitmiseks artikli 4 lõike 1 punktis b ette nähtud kohustustega – soovitakse saavutada konkreetset eesmärki, nimelt kaitsta põhjavett inimeste kasutatava ressursina.

129 Direktiivi 2000/60 eesmärkide sellist tõlgendust kinnitab direktiivi artikli 1 esimese lõigu punkt d ja teise lõigu teine taane koostoimes artikli 2 punktiga 33.

130 Artikli 1 esimese lõigu punktist d ja teise lõigu teisest taandest nähtub, et selle direktiiviga kehtestatud õigusliku raamistikuga soovitakse järkjärguliselt vähendada põhjavee reostust ja hoida ära edasist reostust. Artikli 2 punkti 33 kohaselt on veereostuse põhjuseks niisuguste ainete mis tahes viimine vette, mis võivad osutuda kahjulikuks inimeste tervisele või veeökosüsteemide kvaliteedile, mistõttu keskkonna ja täpsemalt vee kasutamine puhkeaja veetmiseks või muul seaduslikul otstarbel on takistatud.

131 Seega tuleneb direktiivi 2000/60 artikli 1 esimese lõigu punktist d ja teise lõigu teisest taandest koostoimes artikli 2 punktiga 33, et reostuse vähendamise ja ärahoidmise eesmärk on eelkõige võimaldada põhjavee kasutamist seaduslikul otstarbel.

132 Seda teebki isik, kellel on õigus põhjavett võtta ja kasutada. Seega puudutab teda otseselt tema allikat toitvate põhjaveekogumite seisundi parandamise ja halvenemise ärahoidmise kohustuse rikkumine, mis võib takistada tema majandamist (vt analoogia alusel 3. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland jt, C-197/18, EU:C:2019:824, punktid 40 ja 42).

133 Võttes arvesse direktiivi 2000/60 artikli 1 teise lõigu esimeses taandes ja artikli 2 punktis 33 nimetatud põhjavee kasutusviiside mitmekesisust, ei sea seda järeldust kahtluse alla asjaolu, et vaid ühe kvaliteedistandardi või läviväärtuse ületamine direktiivi 2006/118 artikli 3 lõike 1 mõttes ei tähenda iseenesest seda, et oleks ohtu seatud nende isikute tervis, kes soovivad kaebust esitada (vt analoogia alusel 3. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland jt, C-197/18, EU:C:2019:824, punkt 41).

134 Järelikult, kuna põhikohtuasja kaebajad kasutavad kõnealust põhjavett seaduslikul otstarbel, puudutab nimetatud kohustuste rikkumine neid otseselt.

135 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 2000/60 artikli 1 esimese lõigu punkti b ja teise lõigu esimest taanet ning artikli 4 lõike 1 punkti b tuleb koostoimes ELL artikliga 19 ja ELTL artikliga 288 tõlgendada nii, et projektist puudutatud üldsuse esindajad peavad liikmesriigi pädevates kohtutes saama esitada kaebust veekogude seisundi parandamise ja halvenemise ärahoidmise kohustuse rikkumise kohta, kui see rikkumine puudutab neid otseselt.

Kohtukulud

136 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta artikli 11 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et see lubab liikmesriikidel ette näha, et juhul kui menetlusnormi rikkumine projektile loa andmise otsuse tegemisel ei olnud niisugune, mille tõttu oleks muutunud otsuse sisu, on selle otsuse tühistamise nõue vastuvõetav üksnes juhul, kui kõnealune rikkumine jättis kaebaja ilma direktiivi artikliga 6 tagatud õigusest osaleda keskkonna valdkonnas otsuste tegemisel.**

2. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiivi 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik, artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui pädev asutus saaks direktiivis ette nähtud kohustuste – mille hulka kuulub kohustus hoida ära nende pinnaveekogude ja põhjaveekogumite seisundi halvenemine, mida projekt võib mõjutada – täitmist kontrollida alles pärast projektile loa andmist.**

   Direktiivi 2011/92 artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et projektile loa andmise menetluse käigus üldsusele tutvumiseks esitatud teave peab sisaldama vajalikke andmeid, et hinnata projekti mõju veekogudele, võttes arvesse eelkõige direktiivi 2000/60 artikli 4 lõikes 1 sätestatud kriteeriume ja kohustusi.

3. **Direktiivi 2000/60 artikli 4 lõike 1 punkti b alapunkti i tuleb tõlgendada nii, et projektist tingitud põhjaveekogumi keemilise seisundi halvenemiseks tuleb esiteks pidada seda, kui põhjaveekogumi keemiline seisund halveneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/118/EÜ, mis käsitleb põhjavee kaitset reostuse ja seisundi halvenemise eest, artikli 3 lõike 1 tähenduses vähemalt ühe kvaliteedistandardi või läviväärtuse ületamise tõttu, ja teiseks seda, kui saab eeldada, et saasteaine kontsentratsioon tõuseb juhul, kui saasteaine kohta ette nähtud läviväärtus on juba ületatud. Igas vaatluspunktis mõõdetud väärtusi tuleb eraldi arvesse võtta.**

4. **Direktiivi 2000/60 artikli 1 esimese lõigu punkti b ja teise lõigu esimest taanet ning artikli 4 lõike 1 punkti b tuleb koostoimes ELL artikliga 19 ja ELTL artikliga 288 tõlgendada nii, et projektist puudutatud üldsuse esindajad peavad liikmesriigi pädevates kohtutes saama esitada kaebust veekogude seisundi parandamise ja halvenemise ärahoidmise kohustuse rikkumise kohta, kui see rikkumine puudutab neid otseselt.**

Allkirjad